

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 838/01
Zo dňa: 12.05.2014

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 12
Počet príloh: 0

Z Á Z N A M

**o výsledku kontroly poplatkov za používanie cestnej infraštruktúry, efektívnosti
a účinnosti výnosov z príjmov elektronického mýtného systému a diaľničných nálepiek,
zmluvných vzťahov realizovaných v rokoch 2010-2013**

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Bratislava, august 2014

Zhrnutie:

Kontrolná akcia: „Kontrola poplatkov za používanie cestnej infraštruktúry, efektívnosti a účinnosti výnosov z príjmov elektronického mýtného systému a diaľničných nálepiek, zmluvných vzťahov realizovaných v rokoch 2010-2013“ vychádzala zo schváleného strategického zámeru kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) na roky 2012 – 2014.

Kontrola tematicky nadväzovala na „Kontrolu poplatkov za používanie cestnej infraštruktúry a efektívnosti hospodárenia výnosov z príjmov z elektronického mýtného systému a diaľničných nálepiek, zmluvných vzťahov a ich použitie na výstavbu, resp. opravy a údržbu cestnej siete“, ktorú vykonal NKÚ SR v roku 2012 za kontrolované obdobie rokov 2010 a 2011.

Cieľom spoplatnenia cestnej infraštruktúry je zabezpečiť jej kvalitný stav a rozvoj a priniesť zákazníkom adekvátne služby. Spoplatňovanie cestnej infraštruktúry na základe prejdenej vzdialenosti je prvkom regulácie dopravy a zároveň novým zdrojom pre financovanie dopravnej infraštruktúry.

Spoplatnenie cestnej infraštruktúry bolo realizované formou predaja diaľničných nálepiek a elektronického výberu mýta. MDVRR SR vykonávalo vrcholovú dozornú a riadiacu úlohu nad činnosťou správcu výberu mýta, ktorým bola Národná diaľničná spoločnosť, a.s. (ďalej len „NDS“) a pripravovalo legislatívne návrhy.

Prevádzkovanie služby elektronického výberu mýta preukázalo za kontrolované obdobie, že systém je funkčný, výber mýta má rastúcu tendenciu. Došlo k viacerým zmenám, ktoré optimalizovali systém tak, že nedošlo k poklesu výberu mýta.

V rokoch 2012 a 2013 sa sadzby mýta nemenili. Od roku 2014 došlo k najväčším zmenám vo výbere mýta v Slovenskej republike od jeho zavedenia v roku 2010.

Počas zavedenia a fungovania elektronického výberu mýta v rokoch 2012 a 2013 vystupovalo MDVRR SR do rokovania so zástupcami Združenia cestných dopravcov (ČESMAD) a s Úniou autodopracov Slovenska (UNAS). Rokovania súviseli najmä so zavedením legislatívnej úpravy v mýtnom systéme.

Rozhodnutím jediného akcionára bola zvolená s účinnosťou od 20.07.2012 za členku dozornej rady NDS zamestnankyňa MDVRR SR, ktorá informovala akcionára o obsahu materiálov predkladaných predstavenstvom akciovej spoločnosti a sprístupnené jej boli základné prevádzkové údaje o fungovaní elektronického výberu mýta, plánovaných krokoch a činnostiach NDS za účelom optimalizácie mýta.

Kontrola bola vykonaná súbežne aj na NDS, kde boli preverené prvky hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti spoplatňovania cestnej infraštruktúry.

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov.

**Záznam
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky číslo 838/01 zo dňa 12.05.2014 vykonali kontrolóri:

Ing. Lýdia Henneľová	vedúca kontrolnej skupiny
Mgr. Kamil Augustovič	člen kontrolnej skupiny

kontrolnú akciu: Kontrola poplatkov za používanie cestnej infraštruktúry, efektívnosti a účinnosti výnosov z príjmov elektronického mýtného systému a diaľničných nálepiek, zmluvných vzťahov realizovaných v rokoch 2010-2013.

Predmetom kontroly bolo zhodnotiť postavenie MDVRR SR, strategické dokumenty v oblasti dopravy, legislatívny rámec spoplatnenia užívania cestnej infraštruktúry, dopad uplatnených legislatívnych zmien na uvedenú oblasť, výkon akcionárskych práv v príslušnej oblasti a kontrolnú činnosť. Kontrola zahŕňala aj vyhodnotenie odporúčaní NKÚ SR a prijatých opatrení z obdobnej kontroly vykonanej v roku 2012.

Kontrola bola vykonaná v čase od 02.06.2014 do 13.08.2014 na:

Ministerstve dopravy, výstavby
a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
Námestie Slobody 6
810 05 Bratislava IČO: 30416094

za obdobie rokov 2012 a 2013, vrátane obdobia, ktoré súviselo s kontrolovanou problematikou.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1 Postavenie a pôsobnosť MDVRR SR v oblasti spoplatnenia cestnej infraštruktúry, ciele a stratégia

MDVRR SR plní úlohy ústredného orgánu štátnej správy v rozsahu ustanovenia § 8 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Je rozpočtovou organizáciou, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet Slovenskej republiky a ako právnická osoba vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene. V rozsahu svojej pôsobnosti sa podieľa na uplatňovaní výkonu zakladateľských a akcionárskych práv a povinností štátu k právnickým osobám, ktorých je zakladateľom, resp. k právnickým osobám s majetkovou účasťou štátu. MDVRR SR vykonáva v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a štátne záležitosti, podieľa sa na tvorbe jednotnej štátnej politiky vo vybraných oblastiach a uskutočňuje túto politiku. K 01.10.2010 došlo k zmene kompetencií a premenovaniu Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (ďalej len „MDPaT SR“) na MDVRR SR.

Základným strategickým dokumentom pre oblasť dopravy bola Stratégia rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2020 (ďalej len „stratégia“). Víziou stratégie bolo do roku 2020

zabezpečiť kvalitnú, dostupnú a integrovanú dopravnú infraštruktúru, konkurencieschopné dopravné služby, užívateľsky prijateľnú dopravu a ekologicky a energeticky efektívnu a bezpečnú dopravu. Ciele stratégie boli definované v štyroch základných oblastiach a boli zamerané na budovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry, zabezpečenie rovnovážneho rozvoja dopravných služieb, práv a povinností užívateľov dopravy a znižovanie vplyvu dopravy na životné prostredie.

Plnenie stratégie zakladalo nároky na štátny rozpočet v rámci rozpočtovej kapitoly MDVRR SR. Plnenie navrhovaných úloh bolo zabezpečované z viacerých zdrojov, okrem štátneho rozpočtu aj zo zdrojov Európskej únie (ďalej len „EÚ“), súkromných zdrojov a príjmov zo spoplatnenia dopravnej infraštruktúry.

Stratégia sa odvolávala v oblasti cestnej dopravy od roku 2010 na spoplatňovanie prostredníctvom elektronického výberu mýta. Spoplatňovanie cestnej infraštruktúry na základe prejdenej vzdialenosti je prvkom regulácie dopravy a zároveň novým zdrojom pre financovanie dopravnej infraštruktúry. Stratégia do budúcnosti predpokladá uplatňovanie väčšieho rozsahu diferenciácie sadzieb elektronického systému mýta, ktoré bude vo väčšej miere zohľadňovať vplyv motorového vozidla na životné prostredie (emisné triedy) a poškodzovanie infraštruktúry, prípadne rozšírenie okruhu motorových vozidiel a na úseky, kde je značne preťažená cestná sieť a kde je súbeh železničnej verejnej osobnej dopravy.

K uvedenej časti stratégie boli navrhnuté opatrenia. Jedným z nich bolo uplatňovať spoplatnenie cestnej infraštruktúry na základe prejdenej vzdialenosti s možnosťou ovplyvniť a regulovať dopravu a získať dodatočné finančné zdroje pre modernizáciu a rozvoj dopravnej infraštruktúry. Realizáciou konkrétnych opatrení celej stratégie sa dobuduje a zmodernizuje ucelená sieť nadradenej dopravnej infraštruktúry s prepojením na európsku dopravnú sieť a zabezpečí sa rovnovážny rozvoj dopravných služieb. Nárast intenzít v najzaťaženejších úsekoch cestnej infraštruktúry predpokladá jej preťaženie, čo vyvolá potrebu ďalšej regulácie a na druhej strane budú vytvorené podmienky pre širšie využívanie alternatívneho spôsobu prepravy.

Vláda SR schválila stratégiu dňa 03.03.2010 a uložila ministromi dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (ďalej len „ministromi“) plniť úlohy vyplývajúce zo stratégie. V bode B.4 uznesenia vlády SR č. 158/2010 uložila ministromi vykonať priebežné strednodobé hodnotenie implementácie a predložiť ho na rokovanie vlády. Úloha B.4 bola zrušená uznesením vlády č. 311/2014, ktorým bol schválený Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020.

V rámci MDVRR SR bolo spoplatnenie cestnej infraštruktúry v kompetencii sekcie cestnej dopravy a pozemných komunikácií (ďalej len „sekcia“). Sekcia tvorila legislatívu v oblasti cestnej dopravy, štátnu dopravnú politiku pozemných komunikácií a koncepciu spoplatnenia diaľnic a ciest. Sekcia spolupracovala so sekciou výkonu akcionárskych a majetkových práv, ktorá zabezpečovala výkon práv a povinností akcionára, Slovenskej republiky zastúpenej MDVRR SR, v obchodných spoločnostiach s majetkovou účasťou štátu.

Spoplatnenie cestnej infraštruktúry sa realizovalo predajom diaľničných nálepiek a elektronickým výberom mýta. NDS zabezpečovala v zmysle zákona č. 639/2004 Z. z. výrobu, distribúciu, predaj a výmenu diaľničných nálepiek a to v spolupráci so zmluvným partnerom na báze mandátnej zmluvy. Pri spoplatnení diaľničnými nálepkami sa poplatok platil za čas a nie za prejazdené kilometre.

Systém elektronického výberu mýta bol zavedený v roku 2010 a bol založený na satelitnej technológii. MDVRR SR vykonávalo vrcholovú dozornú a riadiacu úlohu nad činnosťou správcu výberu mýta (NDS), pripravovalo legislatívne návrhy pre oblasť spoplatnenia cestnej

infraštruktúry. Mýto predstavovalo úhradu elektronicky vypočítanej sumy podľa kategórie vozidla, emisnej triedy vozidla EURO a počtu náprav vozidla za prejazdenú vzdialenosť po vymedzenom úseku ciest. Spôsob výpočtu mýta a výška sadzby mýta za 1 km prejazdenej vzdialenosti vymedzeného úseku cesty pre určenú kategóriu motorových vozidiel boli stanovené v nariadení vlády SR. Cestná infraštruktúra, podliehajúca elektronickému výberu mýta, pozostávala z vymedzených úsekov ciest stanovených vo vyhláške MDVRR SR. Zavedením systému elektronického výberu mýta bola taktiež snaha o kompatibilitu a šandardizáciu národného systému spoplatnenia tak, aby sa uľahčilo využívanie ciest v celej Európskej únii.

Informácie o elektronickom výbere mýta boli dostupné na zákazníckej linke a na internetovom portáli www.emyto.sk alebo v sieti zákazníckych miest, ktorú tvorilo osem kontaktných miest vo všetkých krajských mestách Slovenskej republiky a takmer 100 distribučných miest na vybraných čerpacích staniciach a hraničných priechodoch v rámci celej Slovenskej republiky označených logom služby Mýto.

2 Legislatívny rámec spoplatnenia užívania cestnej infraštruktúry

Legislatíva EÚ v oblasti elektronického výberu mýta

Smernica č.1999/62/ES zo 17. júna 1999 o poplatkoch za používanie určitej dopravnej infraštruktúry ťažkými nákladnými vozidlami bola zmenená štyrmi smernicami: Smernica Európskeho parlamentu Rady 2006/38/ES zo 16. mája 2006, Smernica Rady 2006/103/ES z 20. novembra 2006, Smernica Európskeho parlamentu a rady 2011/76/EÚ z 27. septembra 2011 a Smernica Rady 2013/22/EÚ z 13. mája 2013. Smernica sa vzťahovala na dane z vozidiel, mýto a užívateľské poplatky vozidiel definovaných v príslušnom článku smernice. V súvislosti s oznámením SR o zavedení elektronického mýta, požiadala Európska komisia (ďalej len „EK“) o predloženie nového oznámenia so zapracovanými pripomienkami, ktoré boli listom ministra dňa 14.12.2009 EK zaslané. K zavedeniu mýtného systému na Slovensku bola doručená odpoveď EK, ktorá v liste zo dňa 29.03.2010 uvádzala, že v prípade mýtného systému uplatňovaného na Slovensku boli splnené povinnosti, týkajúce sa: vymedzenia sietí a dotknutých vozidiel, výpočtu nákladov na infraštruktúru, prevádzku, správu a výber mýta, podiel nákladnej dopravy, koeficientov rovnocennosti a korekčného mechanizmu v článkoch 7a ods. 3 a 7a ods. 4 smernice 1999/62/ES o poplatkoch za používanie určitej dopravnej infraštruktúry ťažkými nákladnými vozidlami.

Pokiaľ ide o článok 7a ods. 5 uvedenej smernice EK považovala uplatnenie mýtného systému na sieť ciest prvej triedy za transparentné, nediskriminačné a primerané nákladom na infraštruktúru, prevádzku, správu a výber mýta.

Právne normy platné do 31.12.2013

- Zákon č. 25/2007 Z. z. o elektronickom výbere mýta na užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 25/2007 Z. z.“),
- Nariadenie vlády SR č. 350/2007 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií v znení neskorších predpisov,
- Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií č. 388/2009 Z. z., ktorou sa vydáva Mýtny poriadok v znení neskorších predpisov,
- Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií č. 389/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o doklade na preukazovanie osoby poverenej výkonom elektronického výberu mýta,

- Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov.

Okrem uvedených právnych noriem sa systému elektronického výberu mýta dotýkali aj ďalšie právne normy, napr. zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a iné.

V kontrolovanom období boli zákonom č. 25/2007 Z. z. ustanovené základné parametre fungovania systému elektronického výberu mýta, povinnosti platiteľa mýta, oslobodenie od mýta, sadzby mýta, práva a povinnosti správcu výberu mýta, ako aj osôb poverených výkonom kontroly, priestupky a správne delikty. Zákonom boli ustanovené okrem iného výšky pokút. Pokuty za porušovanie povinností v oblasti platenia mýta boli pôvodne nastavené vyššie ako v iných krajinách s elektronickým výberom mýta. V roku 2011 boli pokuty na základe rozhodnutia MDVRR znížené o viac ako 50 %.

V roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 bol zaznamenaný celkovo nárast priestupkovosti. Zákon č. 474/2013 Z. z. zvýšil pokuty, avšak v čase výkonu kontroly bola v legislatívnom procese novela zákona č. 474/2013 Z. z., ktorá sa zameriava na úpravu systému ukladania pokút za porušenie právnych predpisov na úseku mýta, predpokladá postupné sprísňovanie ukladaných sankcií v závislosti od počtu spáchaných priestupkov alebo správnych deliktov v období stanovenom zákonom a zároveň MDVRR SR navrhuje zníženie výšky pokút za niektoré priestupky a správne delikty.

Nariadením vlády SR č. 350/2007 Z. z. účinným od 01.01.2009 boli upravené podmienky pre systém spoplatnenia pozemných komunikácií vo forme mýta a to najmä: spôsob výpočtu mýta a výšku sadzby mýta za 1 km prejazdenej vzdialenosti vymedzeného úseku cesty pre kategórie vozidiel od 3,5 t do 12 t celkovej hmotnosti vozidla a 12 t a viac celkovej hmotnosti vozidla a motorových vozidiel umožňujúcich prepravu viac ako deviatich osôb vrátane vodiča. Sadzby mýta sa ustanovili pre vozidlá bez ohľadu na počet náprav a boli stanovené pre všetky vozidlá určené na prepravu tovaru alebo osôb podľa príslušnej emisnej triedy EURO.

V rokoch 2012 a 2013 sa sadzby mýta nemenili. Na výbere mýta sa v roku 2012 najviac podieľali vozidlá registrované na Slovensku, v Poľsku, Česku a Maďarsku. Slovenské vozidlá tvorili 33,33 % a na tržbách z výberu mýta sa v roku 2012 podieľali v objeme 57,2 %. V roku 2013 bol podiel v registrácii vozidiel podľa národnosti obdobný a podiel slovenských vozidiel na tržbách bol 57,8 %.

Právne normy účinné od 01.01.2014

„Balík zmien v mýtnom systéme“ bol pripravený NDS v spolupráci s MDVRR SR a bol viackrát v priebehu roka 2013 upravovaný na základe výsledkov rokovaní s dopravcami a samosprávnymi krajmi. Konečné znenie opatrení bolo odsúhlasené štatutárnym zástupcom MDVRR SR a prevedené do pripravovaných právnych predpisov.

„Balík zmien v mýtnom systéme“ zahŕňal: rozšírenie siete vymedzených úsekov ciest o ďalšie úseky ciest I. triedy, rozšírenie siete vymedzených úsekov ciest o diaľničné priedahy Bratislavou, rozšírenie siete vymedzených úsekov ciest o prejazdy úsekov mestami a obcami, prerozdelenie emisných tried, zmena sadzieb mýta, objektívna zodpovednosť, zaradenie ciest

II. a III. triedy medzi vymedzené úseky, obmedzenie jazdy nákladných vozidiel na cestách III. triedy, zvýšenie pokút a množstevné zľavy.

Od 01.01.2014 došlo k najväčším zmenám vo výbere mýta v Slovenskej republike od jeho zavedenia. Tieto zmeny boli výsledkom rokovaní a dohôd, ktoré prebiehali počas celého kontrolovaného obdobia a ich výsledkom boli nasledovné právne normy:

- Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 474/2013 Z. z.“),
- Vyhláška MDVRR SR č. 475/2013 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest, ciest I. triedy, ciest II. triedy a ciest III. triedy s výberom mýta,
- Vyhláška MDVRR SR č. 476/2013 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 474/2013 Z. z.,
- Nariadenie vlády SR č. 497/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje spôsob výpočtu mýta, sadzby mýta a systém zliav zo sadzieb mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií.

Hlavným cieľom zákona č. 474/2013 Z. z. bolo ustanoviť rámec pre poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta na území Slovenskej republiky v súlade s rozhodnutím Komisie 2009/750/ES o definícii Európskej služby elektronického výberu mýta a jej technických prvkov, ktorým sa stanovujú podmienky pre zaručenie interoperability mýtnych systémov, čím zároveň došlo k vykonaniu tohto rozhodnutia.

Zákon ustanovil podmienky elektronického, náhradného výberu mýta za užívanie vymedzených úsekov diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy, práva a povinnosti prevádzkovateľa vozidla, vodiča vozidla, správcu výberu mýta, výkon kontroly výberu mýta, pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku výberu mýta a zodpovednosť za porušenie povinností na tomto úseku. Spôsob výpočtu mýta a výška sadzby mýta bola stanovená v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 497/2013 Z. z., ktorým sa ustanovil spôsob výpočtu mýta, výška sadzby mýta a systém zliav zo sadzieb mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií v platnom znení, pričom zohľadňoval typ vymedzeného úseku cesty, kategóriu vozidla, emisnú triedu vozidla EURO a počet náprav vozidla. Úhrade mýta podliehali všetky vymedzené úseky diaľnic a rýchlostných ciest a vymedzené úseky vybraných ciest I. triedy. Vymedzené úseky ostatných ciest I. triedy a vymedzené úseky všetkých ciest II. a III. triedy boli spoplatnené nulovou sadzbou mýta.

3 Dopad uplatnených legislatívnych zmien na oblasť spoplatnenia užívania cestnej infraštruktúry

Výkonové spoplatnenie užívania cestnej infraštruktúry bolo zavedené s cieľom dosiahnuť prepojenie medzi rozsahom užívania pozemných komunikácií a spoplatnením t.j. uplatnenie princípu spravodlivosti a tiež získanie finančných prostriedkov pre financovanie dopravnej infraštruktúry a to najmä na výstavbu, správu a údržbu pozemných komunikácií.

V prvom roku zavedenia mýta satelitný systém pokrýval 1 957 km spoplatnených pozemných komunikácií a výnosy z výberu mýta boli v roku 2010 v sume 141 625 tis. eur bez DPH. V roku 2011 systém elektronického výberu mýta pokrýval 1 999 km a výnosy z výberu mýta boli v sume 153 947 tis. eur. V roku 2012 systém pokrýval 2 033,22 km spoplatnených pozemných komunikácií a výnosy dosiahli sumu 154 795 tis. eur. V roku 2013 systém pokrýval 2 056,479 km a výber z mýta dosiahol 158 664 tis. eur.

Prevádzkovanie služby elektronického výberu mýta preukázalo, že systém je funkčný, výber mýta mal rastúcu tendenciu. V kontrovanom období prišlo k viacerým zmenám, ktoré optimalizovali systém tak, že nedošlo k poklesu výberu mýta. Počet prejazdených kilometrov na spoplatnených úsekoch ciest bol v roku 2012 v dĺžke 1 010 265 291 km a v roku 2013 v dĺžke 1 040 966 919 km. Výber mýta v Slovenskej republike na 1 km spoplatnených komunikácií bol vyčíslený v sume 77 535,01 Eur. Porovnanie údajov výberu mýta na 1 km spoplatnenej cestnej siete SR s okolitými krajinami, vzhľadom na skutočnosť, že mýtné systémy, ich nastavenie a podmienky prevádzky boli v jednotlivých krajinách výrazne odlišné, by bolo týmito skutočnosťami ovplyvnené a nepresné. Na vyhodnotenie vplývali viaceré faktory a to najmä: rôzne typy spoplatnených komunikácií (diaľnice, rýchlostné cesty, cesty I. triedy), rôzna dĺžka spoplatnenej cestnej siete, rôzne nastavenie výšky mýtnych sadzieb a ich členenie, najmä členenie emisných tried, počtu náprav a hmotnostné limity, nastavenie mýtnych systémov (pravidlá spoplatnenia, výnimky, systémy zliav), odlišná skladba dopravného prúdu, vývoj ekonomickej situácie jednotlivých krajín a umiestnenie európskych dopravných koridorov.

Hlavnou zmenou, ktorá mala dopady na náklady dopravcov, boli zmeny v sadzbách mýta. Zmenilo sa prerozdelenie vozidiel podľa emisných tried. Nariadenie vlády SR č. 497/2013 Z. z., ktorým sa ustanovili sadzby mýta bolo zverejnené v Zbierke zákonov 31.12.2013. Na cestách II. a III. triedy bolo ustanovené nulové mýto, ktoré v súčasnosti slúži na vyhodnotenie intenzity nákladných vozidiel. Sadzby mýta sa od roku 2014 budú upravovať každoročne k 1. januáru aj podľa indexu spotrebiteľských cien v medzioročnom porovnaní k septembru predchádzajúceho roka. Úpravy môžu byť nielen smerom hore, ale aj nadol. Zavedenie mýta na všetky cesty II. a III. triedy, aj keď zatiaľ s nulovou sadzbou, predstavovalo 13 479 km ciest, ktoré sa dostali do systému elektronického mýta.

V období rokov 2010 až 2013 systém zliav nebol legislatívne upravený a nebol implementovaný v systéme elektronického výberu mýta. MDVRR SR zaviedlo s účinnosťou od roku 2014 systém tzv. množstevných zliav zo sadzieb mýta. Poskytnutie predmetnej percentuálnej zľavy sa aplikuje na konkrétne vozidlo podľa odjazdených kilometrov, po presiahnutí určitého počtu kilometrov v príslušnom roku. Cieľom uvedenej zmeny bolo zavedenie systému zliav tak, aby nevznikla ďalšia administratívna záťaž pre správcu výberu mýta ako aj pre dopravcov.

Štruktúru nákladov vyplývajúcich zo zavedenia legislatívnych zmien v rokoch 2012 a 2013 znázorňuje nasledovná tabuľka (v Eur):

Príslušná legislatíva	2012	2013
úroky odloženej splatnosti	758 333,32	2 158 333,32
Vyhláška č.147 MDVRR SR z 3. mája 2012, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MDPaT SR č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov – implementácia.	772 184,00	
Vyhláška č. 441 MDVRR SR z 29. novembra 2011, ktorou sa mení vyhláška MDPaT SR č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov – prevádzka.	12 000,00	12 000,00

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Vyhláška č. 147 MDVRR SR z 3. mája 2012, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MDPaT SR č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov - prevádzka.	16 299,25	32 598,50
Vyhláška č. 441 MDVRR SR z 29. novembra 2011, ktorou sa mení vyhláška MDPaT SR č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov - implementácia.	811 822,15	
Zmena Vyhlášky 388/2009 Z. z.		107 221,59
Zmena Vyhlášky 388/2009 Z. z.		3 004 122,00
Vyhláška č. 343 MDVRR SR z 28. októbra 2013, ktorou sa dopĺňa vyhláška MDPaT SR republiky č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov - implementácia.		21 980,00
Vyhláška č. 343 MDVRR SR z 28. októbra 2013, ktorou sa dopĺňa vyhláška MDPaT SR č. 529/2009 Z. z., ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy s elektronickým výberom mýta v znení neskorších predpisov - prevádzka.		17 643,00
Zmena sadzby DPH z 19 na 20 % v zmysle zmeny zákona o DPH		1 060 622,50

Zdroj údajov NDS

Náklady zo zavedenia legislatívnych zmien za rok 2012 boli celkom v sume 2 370 638, 72 Eur a náklady zo zavedenia legislatívnych zmien za rok 2013 v sume 6 414 520,91 Eur.

Na riešenie a analyzovanie možností spoplatnenia používania cestnej infraštruktúry a prijatie balíka zmien bola v priebehu kontrolovaného obdobia zriadená pracovná skupina, ktorej členmi boli zástupcovia MDVRR SR a NDS.

Počas zavedenia a fungovania elektronického výberu mýta a realizácie legislatívnych zmien MDVRR SR vstupovalo do rokovania so zástupcami Združenia cestných dopravcov (ČESMAD) a s Úniou autodopravcov Slovenska (UNAS). Rokovania súviseli najmä so zavedením legislatívnej úpravy v mýtnom systéme s účinnosťou od roku 2014. Zákon č. 474/2013 Z. z. ako aj vykonávacie predpisy boli vypracované po vzájomnom odsúhlasení so združením UNAS a ČESMAD. Rokovania prebiehali počas celého roku 2013 a pokračovali aj v januári 2014 s novým vedením UNAS.

Zákonom č. 474/2013 Z. z. sa zmenila existujúca sieť vymedzených úsekov ciest, prerozdělili sa existujúce emisné triedy, sadzby mýta, zavedený bol systém prideľovania množstevných zliav a do platnosti vstúpili zmeny pri kontrole mýta. Sieť vymedzených úsekov ciest bola rozšírená o nové vymedzené úseky ciest I. triedy v celkovej dĺžke 234 km, o vymedzené úseky ciest nachádzajúcich sa v intravilánoch miest a obcí a o vymedzené úseky diaľnic D1 a D2 v intraviláne Bratislavy, za užívanie ktorých sa bude platiť mýto. Do siete vymedzených úsekov boli zahrnuté aj vymedzené úseky zvyšných ciest I. triedy a vymedzené úseky ciest II. a III. triedy, zavedené bolo spoplatnenie ciest II. a III. triedy nulovou sadzbou za účelom vyhodnocovania intenzity nákladnej dopravy v tejto sieti. Po všetkých vymedzených úsekoch ciest bude možné jazdiť len s palubnou jednotkou.

Porovnaním sadzieb mýta v SR v roku 2013 a sadzieb mýta zavedených v roku 2014 (na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy) bol zistený celkový nárast výšky sadzieb. Výnimkou bola emisná trieda EURO VI, pri ktorej došlo k zníženiu a sadzby pre autobusovú dopravu, ktoré zostali v nezmenenej výške.

Pre vozidlá často používajúce spoplatnené úseky ciest vstúpili do platnosti zľavy zo sadzieb mýta. Výška týchto zliav je závislá od počtu kilometrov najazdených konkrétnym vozidlom po cestách s úhradou mýta počas kalendárneho roka. Do množstva najazdených kilometrov sa nezapočítavajú kilometre najazdené po vymedzených úsekoch ciest spoplatnených nulovou sadzbou mýta. Zľavy sa nevzťahujú na autobusy nad 3,5 tony, pretože tie sú v režime sadzby zníženej o 50 % od zavedenia mýtného systému.

Výsledkom preverovania sadzieb mýta v okolitých krajinách bola skutočnosť, že sadzby mýta boli nastavené osobitne a zahŕňali rôzne faktory, ktoré mali vplyv na ich spôsob výpočtu a celkovú výšku. Sadzby mýta v Slovenskej republike v kontrolovanom období rokov 2012 a 2013, napriek rozdielnostiam v kritériách posudzovania, boli pre účely kontroly NKÚ SR porovnateľné s Maďarskom a Rakúskom. Komparáciou výšky mýtnych sadzieb v uvedených krajinách v roku 2013 bolo zistené, že na Slovensku:

- nižšie sadzby (okrem jednej výnimky) boli na diaľniciach a rýchlostných cestách ako v Rakúsku,
- sadzby na diaľniciach a rýchlostných cestách boli vo väčšine kategórií nižšie sadzby ako v Maďarsku. V jednom prípade boli rovnaké a v dvoch prípadoch boli vyššie,
- sadzby na cestách I. triedy v šiestich porovnateľných kategóriách boli vyššie a v deviatich nižšie ako v Maďarsku.

Významný vplyv na výsledky porovnávania mala predovšetkým malá diferenciácia slovenských sadzieb mýta podľa emisných tried. Z pohľadu výberu mýta sa v kategóriách vozidiel, ktoré majú v SR nižšie sadzby, vybralo sa v kontrolovanom období viac ako 50 % celkového objemu mýta.

4 Výkon akcionárskych práv a kontrolná činnosť

Uznesením vlády SR č. 396 zo 17.04.2002 bolo uložené ministrom v bode B.2. predkladať na rokovanie vlády správu o výkone práv akcionára v akciových spoločnostiach so 100 % majetkovou účasťou štátu (ďalej len „správa“) každoročne v termíne do 30.06. Následne uznesením vlády č. 360 zo dňa 03.07.2013 v bode B.1. bolo uložené ministrom predkladať na rokovanie vlády správu o výkone práv akcionára v akciových spoločnostiach so 100 % majetkovou účasťou štátu, ak takéto spoločnosti sú v pôsobnosti príslušného ministerstva tak, aby správy o výkone práv akcionára okrem popisných faktov obsahovali predovšetkým hodnotenie činností spoločností a analýzu hospodárskych výsledkov, na základe ktorých by bolo možné vyhodnotiť aj osobnú zainteresovanosť členov vedení týchto akciových spoločností a to v termíne do 31.07.2014 a každoročne do 30.06.

MDVRR SR v kontrolovanom období spracovalo a predložilo na rokovanie vlády požadované správy. Správy obsahovali okrem iného všeobecné informácie o NDS, prehľad o výkone akcionárskych práv v pôsobnosti valných zhromaždení, charakteristiku činnosti spoločnosti, vývoj hospodárenia spoločnosti, zhodnotenie činnosti dozornej rady a dividendovú politiku predmetnej akciovej spoločnosti. Materiál mal informatívny charakter a nemal ekonomický, finančný, environmentálny vplyv, ani vplyv na zamestnanosť, podnikateľské prostredie a informatizáciu spoločnosti.

V aktuálnej správe za rok 2013, v časti venovanej NDS, bolo uvedené, že rámci svojej pôsobnosti akcionár, v zastúpení MDVRR SR, urobil rozhodnutia podľa § 190 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, ktorými sa rozhodoval o koncepčných a personálnych záležitostiach spoločnosti a tiež o ekonomických výsledkoch spoločnosti.

Jediný akcionár v rámci rozhodovania o koncepčných materiáloch schválil Podnikateľský plán na rok 2013, ktorého súčasťou bol investičný plán. Vzhľadom na personálne zmeny uskutočnené v orgánoch spoločnosti koncom roku 2012 boli v januári roku 2013 schválené zmluvy o výkone funkcie dvoch členov predstavenstva a dodatok k zmluve o výkone funkcie člena dozornej rady. V oblasti sledovania ekonomického vývoja spoločnosti jediný akcionár, v rámci pôsobnosti valného zhromaždenia, schválil riadnu účtovnú závierku NDS k 31.12.2012 doloženú správou audítora, rozdelenie zisku za účtovné obdobie roku 2012, Výročnú správu 2012, ktorá bola prerokovaná dozornou radou NDS a vzatá na vedomie.

Dozorná rada prerokovala pravidelne predkladané materiály o činnosti spoločnosti, týkajúce sa hlavne informácie o činnosti jednotlivých úsekov, vždy za obdobie od posledného zasadnutia dozornej rady, ako aj o činnosti spoločnosti a o jej zámeroch. Dozorná rada prerokovávala predkladané výkazy finančných ukazovateľov a plány bežných nákladov, správu o výsledkoch kontrolnej činnosti Odboru kontroly NDS. V rámci zasadnutí dozornej rady nebolo vznesené nesúhlasné stanovisko ani pripomienky zásadného významu.

V roku 2012 NKÚ SR vykonal na MDVRR SR kontrolu poplatkov za používanie cestnej infraštruktúry a efektívnosti hospodárenia výnosov z príjmov z elektronického mýtného systému a diaľničných nálepiek, zmluvných vzťahov a ich použitie na výstavbu, resp. opravy a údržbu cestnej siete za obdobie rokov 2010 a 2011. Kontrolou bolo zistené, že MDVRR SR nedisponovalo dokladmi preukazujúcimi jeho informovanie, ako akcionára NDS, dozornou radou. Na odstránenie nedostatkov zistených uvedenou kontrolou MDVRR SR prijalo opatrenie, v ktorom sa zaviazalo zabezpečovať prostredníctvom svojho zástupcu výkon akcionárskych práv. S účinnosťou k 20.07.2012 bola zvolená za členku dozornej rady NDS (ďalej len „dozorná rada“) zamestnankyňa MDVRR SR.

V prijatom opatrení boli vymenované doklady, ktoré budú menovanej členke dozornej rady predkladané: podnikateľský plán akciovej spoločnosti, výročná správa, správa nezávislého znalca o plnení zmluvy s výrobcou a distribútorom diaľničných nálepiek, základné prevádzkové údaje o fungovaní elektronického výberu mýta, plánovaných krokoch a činnostiach akciovej spoločnosti za účelom optimalizácie mýtného systému. Prípadne ďalšie informácie pre presnejší a úplnejší obraz o elektronickom mýtnom systéme a systéme spoplatnenia formou diaľničných nálepiek. Podľa prijatého opatrenia zástupkyňa MDVRR SR bude pravidelne štvrťročne písomne informovať generálneho riaditeľa sekcie cestnej dopravy a pozemných komunikácií o obsahu materiálov predkladaných predstavenstvom NDS (ďalej len „predstavenstvo“) dozornej rade o dodržiavaní legislatívy v oblasti elektronického výberu mýta a diaľničných nálepiek.

Odo dňa menovania sa zamestnankyňa MDVRR SR zúčastnila 14 zasadnutí dozornej rady. Podľa písomného vyjadrenia na zasadnutiach predstavenstvo informovalo o krokoch podniknutých v otázkach výberu mýta, mýtnom systéme a o systéme spoplatnenia diaľničnými nálepkami. Predstavenstvo pripravilo materiál zo svojich zasadnutí, ktoré poskytlo zamestnankyne MDVRR SR. Následne uvedené materiály boli predložené generálnemu riaditeľovi sekcie cestnej dopravy a pozemných komunikácií. Kontrolnej skupine boli materiály predložené k nahliadnutiu na CD nosiči. Súčasne boli predložené materiály, ktoré si vyžiadala členka dozornej rady od NDS na začiatku svojej funkcie a to: Správu nezávislého znalca, Priebežnú správu nezávislého znalca z kontroly zákazníckych miest, Prevádzkové a finančné ukazovatele systému elektronického mýta – január až október

2012 a Analýzu diaľničných nálepiek za október 2012. Následne zástupkyňa MDVRR SR dostávala správy a informácie od predstavenstva. Okrem uvedených dokumentov NDS každoročne vypracovala podnikateľský plán na uvedený rok a výročnú správu za predchádzajúci rok. Dokumenty boli predkladané na prerokovanie dozornej rade a následne boli materiály predkladané jedinému akcionárovi na schválenie. Uvedené dokumenty boli predložené kontrolnej skupine k nahliadnutiu (Podnikateľský plán za rok 2013 a rok 2014, Výročná správa za rok 2012 a rok 2013).

Na základe predložených dokumentov NKÚ SR vyhodnotil prijaté opatrenie ako splnené. Zástupkyňa MDVRR SR sa pravidelne zúčastňovala na rokovaniach dozornej rady a informovala sekciu cestnej dopravy o rokovaniach a predkladala všetky požadované materiály.

Kontroly zamerané na elektronický výber mýta

V kontrolovanom období, podľa ustanovenia § 7 ods. 1 zákona č. 25/2007 Z. z., kontrolu dodržiavania povinností podľa § 3 tohto zákona vykonávali osoby poverené nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky a podľa § 7 ods. 2 tohto zákona osoby a zamestnanci správcu výberu mýta. MDVRR SR v súlade s uvedeným nebolo príslušné podľa tohto zákona priamo vykonávať kontroly zamerané na elektronický výber mýta.

Podľa § 6 ods. 8 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, kontrolu dodržiavania povinnosti označenia motorového vozidla alebo jazdnej súpravy nálepkou pri použití vymedzených úsekov diaľnic a rýchlostných ciest sú oprávnené vykonávať útvary Policajného zboru v rámci vykonávania dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. MDVRR SR nebolo príslušné podľa tohto zákona priamo vykonávať kontroly zamerané na elektronický výber mýta.

Záver:

Elektronický výber mýta bol zavedený v SR v súlade s európskou legislatívou. Vybudovanie a prevádzkovanie elektronického výberu mýta bolo spojené so zavedením viacerých legislatívnych zmien. Za členku dozornej rady NDS bola zvolená zamestnankyňa MDVRR SR, ktorá sa pravidelne zúčastňovala na rokovaniach dozornej rady a bezodkladne o nich informovala. Vykonanou kontrolou NKÚ SR neboli zistené závažné porušenia všeobecne platných právnych predpisov upravujúcich kontrolovanú oblasť.

Kontrolovanému subjektu bol ponechaný výtlačok č. 2 záznamu o výsledku kontroly. Kontrolovaný subjekt potvrdzuje, že kontrolná skupina NKÚ SR vrátila všetky zapožičané doklady.

Záznam o výsledku kontroly vypracovali dňa: 13.08.2014

Ing. Lýdia Henneľová
vedúca kontrolnej skupiny
Mgr. Kamil Augustovič
člen kontrolnej skupiny

S obsahom záznamu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa: 19.08.2014

Ing. Ján Počiatek,
minister